

ایران هیچ‌گاه خالی از حکیم نبوده است/ فلسفه نه شرقی است و نه غربی

غلامحسین ابراهیمی دینانی در نشست «نگاهی به سنت فلسفی طهران» با بیان اینکه آن موقع که یونان سقراط و افلاطون و ارسطو ... داشت، ایران مهد حکمت بود، گفت: ایران هیچ‌گاه خالی از حکیم نبوده است.

غلامحسین ابراهیمی دینانی در نشست «نگاهی به سنت فلسفی طهران» با بیان اینکه آن موقع که یونان سقراط و افلاطون و ارسطو ... داشت، ایران مهد حکمت بود، گفت: ایران هیچ‌گاه خالی از حکیم نبوده است.

به گزارش خبرنگار مهر، نشست «نگاهی به سنت فلسفی طهران» به مناسبت روز جهانی فلسفه، با حضور غلامحسین ابراهیمی دینانی، آیت الله سیدمصطفی محقق داماد و غلامرضا اعوانی در مدرسه عالی شهید مطهری برگزار شد.

غلامحسین ابراهیمی دینانی در این نشست گفت: جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم، جهان تنازع و تضاد و روز و شب و نور و ظلمت است. تمام مفاصل تاریخ نتیجه جهل و نادانی بوده و اکنون هم همینطور است و شاید در آینده نیز همین گونه باشد.

وی ادامه داد: حکما، عقل یا حکمت را به نظری و عملی تقسیم کرده‌اند. برخی می‌گویند حکمت عملی فقط به کار می‌آید و حکمت نظری به دردی نمی‌خورد. این سوال مطرح است که عمل بدون نظر چه معنایی دارد. عمل اگر مسبوق به نظر نباشد چه جایگاهی دارد و با عمل حیوانی و جمادی و نباتی چه فرقی می‌کند؟ در حالی که جماد هم بر اساس حکمت جماد است و حیوان هم بر اساس حکمت، غریزه دارد.

وی افزود: یک لحظه فکر کنید در جهان هستی، حکمت و آگاهی نبود! حکمت نوری است که تاریخ را روشن کرده است و اگر آینده ای خواهد بود بر اساس حکمت خواهد بود. حکمت عملی هم بدون نظر نیست. البته یک نظر محض داریم که نمی‌تواند به عمل بیاید و گاهی عمل ظرفیت تحقق ندارد. مثلاً وحدانیت حق را تنها با نظر می‌توان فهمید.

دینانی گفت: آن موقع که یونان سقراط و افلاطون و ارسطو و ... داشت، ایران مهد حکمت بود. افلاطون مدتی به ایران آمده و درس خوانده است. اما چرا ما امروز فیلسوفان خود را نمی‌شناسیم و ثمره کار آنها را نداریم؟ به این خاطر که ورق پاره‌های ایران را در صدر اسلام در حمله به ایران سوزانده‌اند که امروز ما فیلسوفان خود را نمی‌شناسیم.

وی ادامه داد: سهروردی تنها حکیمی است که در جهان اسلام به درستی به ایران توجه داشت و آن را بیان کرد. او به همه می‌فهماند که جایگاه ایران در حکمت چیست. ابن سینا هم به ایران توجه داشت ولی آن را بیان نکرد.

وی افزود: ایران تنها کشور اسلامی است که هرگز خالی از حکیم نبوده است. در تمام کشورهای اسلامی فیلسوفانی که در غرب تحصیل کرده باشند، داریم اما حکیم از نوع ابوالحسن شعرانی، سیدکاظم عصار و علامه طباطبایی، یک عدد در تمام کشورهای اسلامی پیدا نمی‌کنید.

دینانی گفت: در مکه و مدینه در این ۱۴۰۰ سال یک فیلسوف از نوع حکمای ما وجود ندارد. حتی دانشگاه الازهر را نیز ایرانی‌ها و شیعیان بنیان گذاشته‌اند که اسم آن هم از اسم حضرت زهرا(س) آمده است.

وی ادامه داد: فلسفه نه شرقی است و نه غربی است. ما حوزه‌های تهران و اصفهان و ... داریم، اما فلسفه نه به شرق بدهکار است و نه به غرب. فلسفه، فلسفه است. معقول ثانی و اندیشیدن به معانی است. فلسفه حس را درک می‌کند و از خیال عبور می‌کند و به عقل می‌رسد.

وی افزود: ما چیزی با ارزش تر از عقل نداریم و خدا چیزی با ارزش تر از عقل خلق نکرده است. انبیا هم عقل‌اند، اما تنزیل پیدا می‌کنند تا به حس بیایند. حس را رنگین می‌کنند و دوباره صعود می‌کنند. لذا تنزیل، تأویل می‌خواهد. تأویل یعنی بازگرداندن به اول. قرآن را با تفسیر می‌خوانیم تا به تأویل برسیم. هر کسی نمی‌تواند قرآن را تأویل کند. قرآن می‌فرماید «و ما یعلم تأویله الا الله و الراسخون فی العلم» راسخون علم، ائمه هدی هستند، اما کسان دیگری هم می‌توانند در این دایره قرار بگیرند. من علامه طباطبایی را جزء راسخون علم می‌دانم.

دینانی در پایان گفت: حکمت به معنی محکم است و عقل باعث محکم بودن آن است و این سرزمین همیشه تاریخ سرزمین حکمت بوده است.

عباس بنشاسته